

ЦЭНТРАЛІЗАВАНАЯ СІСТЭМА ДЗЯРЖАЎНЫХ ПУБЛІЧНЫХ БІБЛІЯТЭК

Г. МІНСКА

СЕКТАР ІНФАРМАЦЫЙНА-БІБЛІАГРАФІчнай РАБОТЫ

Андрэй Мрый

Да 130-годдзя з дня нараджэння

бібліаграфічны спіс

Мінск 2023

Андрэй Антонавiч Шашалевiч (вядомы пад псеўданiмам Андрэй Мрый) нарадзiўся 13 верасня 1893 г. у вёсцы Палуж Магілёўскай губерні ў сям'і валаснога пісара. Брат драматурга Васіля Шашалевiча.

У 1914 г. скончыў Магілёўскую духоўную семiнарыю, працягнуў вучобу ў Кiеўскай духоўнай акадэміі. У 1916 г. мабілізаваны ў школу прапаршчыкаў. З 1918 г. — у Чырвонай арміі, камандзiр роты. З 1921 г. працаваў настаўнікам гісторыі і французскай мовы ў Краснаполлі.

У 1923 г. малады настаўнік гісторыі разам з братам і шваграм ствараюць першы ў раёне народны тэатр.

У той жа час Мрый актыўна ўключаецца ў краязнаўчую працу, якой тады была ахоплена ўся рэспубліка, і пачынае супрацоўнічаць з часопісам «Наш край» — органам цэнтральнага бюро краязнаўства. У 1926 г. пісьменьнік пераехаў у Менск, дзе пачаў працаваць інструктарам у Цэнтральным бюро краязнаўства, а таксама ў Тэрміналагічнай камісіі, а ў 1933 г. стаў стыль-рэдактарам цэнтральнай газеты «Звязда».

26 траўня 1929 г. на чарговым штогадовым сходзе літаратурна-мастацкага аб'яднання «Узвышша» Андрэя Мрыя, як і яго малодшага брата Васіля, прынялі ў сябры згуртавання.

У 1929 г. апублікаваў свой найбольш вядомы твор — сатырычны раман «Запіскі Самсона Самасуя». Раман напісаны ад імя кіраўніка культаддзела райвыканкама Самсона Самасуя, адсутнасць кампетэнтнасці якога кампенсуецца незвычайнай актыўнасцю ў галіне арганізацыі культуры. Самасуй арганізоўвае абсурдныя культурныя мерапрыемствы, імкнучыся ў найкарацейшы тэрмін «падняць узровень культуры» ў раёне, раўналежна імкнучыся ў што б там ні стала наладзіць сваё асабістае жыццё. У канцы рамана, пасля выяўлення ў раёне паселішча «трагладытаў» і скандальнай тэатральнай пастаноўкі, некампетэнтнага Самасуя пераводзяць у акруговы культаддзел.

Савецкай крытыкай раман быў абвешчаны «злосным пасквілем на савецкую рэчаіснасць». Цалкам раман быў апублікаваны толькі ў 1988 г., а неўзабаве пасля гэтага быў экранізаваны.

У 1934 г. беспадстаўна арыштаваны і асуджаны на 5 гадоў. У 1937 і 1940 гг. зноў арыштаваны. Пакаранне адбываў у Карагандзе, Валагодскай і Мурманскай абласцях. Працаваў бухгалтарам у леспрамгасе, рыбным кааператыве, выкладчыкам літаратуры ў школе. Працягваў і пісьменніцкую дзейнасць. Раман «Жывы дом», навелы, аповесці, напісаныя ім у ссылцы, не захаваліся.

1 сакавіка 1943 г. медычнай камісіяй прызнаны інвалідам і адпраўлены паміраць дамоў. Памёр у Мурманскай вобласці. Паводле некаторых звестак забіты рэцыдывістамі ў цягніку. Рэабілітаваны 6 студзеня 1961 г.

Бібліяграфічны спіс «Андрэй Мрый. Да 130-годдзя з дня нараджэння» пазнаёміць з матэрыяламі аб жыцці і творчасці пісьменніка, публіцыста, сатырыка, якія знаходзяцца ў фондах дзяржаўнай установы «Цэнтралізаваная сістэма дзяржаўных публічных бібліятэк г. Мінска». Паказальнік змяшчае

кнігі, артыкулы з кніг і перыядычных выданняў. Матэрыял размешчаны — кнігі ў алфавіце, артыкулы ў зваротна-храналагічным парадку. Бібліяграфічны паказальнік будзе карысны ўсім, хто цікавіцца беларускай літаратурай і творчасцю Андрэя Мрый.

Змест

З літаратурнай спадчыны

Жыццёвы і творчы шлях пісьменніка

З літаратурнай спадчыны

Зарэцкі, М. **Творы** / Міхась Зарэцкі, Андрэй Мрый ; [укладанне, прадмова і каментары І. В. Саверчанкі] ; навуковы рэдактар Я. А. Гарадніцкі. — Мінск : Мастацкая літаратура, 2018. — 700, [2] с. — (Залатая калекцыя беларускай літаратуры : у 50 т. / Інстытут літаратуразнаўства ім. Я. Купалы Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі ; рэдкалегія: І. В. Саверчанка [і інш.] ; т. 17).

Мрый, А. **Запіскі Самсона Самасуя** : [раман] / Андрэй Мрый. — Мінск : Попурри, 2015. — 172 с. — (Мая беларуская кніга).

Мрый, А. **Запіскі Самсона Самасуя** : раман / А. Мрый. — Мінск : Мастацкая літаратура, 2009. — 124, [1] с.

Мрый, А. **Запіскі Самсона Самасуя** / А. Мрый // Расстраляная літаратура : творы беларускіх пісьменнікаў, загубленых карнымі органамі бальшавіцкай улады / [укладанне Л. Савік, М. Скоблы, К. Цвіркі]. — Мінск : Кнігазбор, 2008. — С. 274—287.

Мрый, А. **Запіскі Самсона Самасуя** : раман / А. Мрый. — Мінск : Мастацкая літаратура, 2006. — 110, [1] с.

Мрый, А. **Записки Самсона Самосуя** : роман, рассказы / перевод с белорусского Ивана Киреенко ; [составитель и автор вступительной статьи Е. Лецка]. — Москва : Советский писатель, 1991. — 253, [2] с. : портр.

Мрый, А. **Запіскі Самсона Самасуя** / А. Мрый // Расстраляная літаратура : творы беларускіх пісьменнікаў, загубленых карнымі органамі бальшавіцкай улады / [укладанне Л. Савік, М. Скоблы, К. Цвіркі]. — Мінск : Кнігазбор, 2008. — С. 274—287.

Мрый, А. **Творы** : раман, апавяданні, нататкі / А. Мрый ; [укладанне і прадмова Я. Лецкі]. — Мінск : Мастацкая літаратура, 1993. — 316, [1] с. — (Спадчына).

Тэлеспектакль «**Пратарчака жыцця, або Запіскі Самсона Самасуя**» [Электронный ресурс] : [канал Беларусь 3] // Youtube : [видеохостинг]. — Дата регистрации: 26 февр. 2013 г. — URL: <https://youtu.be/TClteldt1IY>. — Дата обращения: 09.08.2023.

Жыццёвы і творчы шлях

Мрый А. Беларуская энцыклапедыя : у 18 т. — Мінск, 2000. — Т. 10. — С. 535.

Мрый Андрэй Беларускі фальклор : энцыклапедыя : [у 2 т.]. — Мінск, 2006. — Т. 2. — С. 177—178.

Мрый А. Беларускія пісьменнікі : біябібліяграфічны слоўнік : у 6 т. — Мінск, 1994. — Т. 4. — С. 334—335.

Андрэй Мрый Беларускія пісьменнікі (1917-1990) : даведнік / [складальнік А. К. Гардзіцкі]. — Мінск, 1994. — С. 390—391.

Мрый А. Культура Беларусі : энцыклапедыя : [у 6 т.]. — Мінск, 2014. — Т. 5. — С. 632.

Мрый Андрей Республика Беларусь : энциклопедия : [в 7 т.]. — Минск, 2007. — Т. 5. — С. 241.

Мрый А. Энцыклапедыя гісторыі Беларусі : у 6 т. — Мінск, 1999. — Т. 5. — С. 223.

Шашалевіч Андрей Антонович (Андрей Мрый) Регионы Беларусі : энциклопедия : в 7 т. — Минск, 2021. — Т. 6, кн. 2 : Могилёвская область. — С. 428.

Васючэнка П. В. Андрэй Мрый (1893-1943) / Васючэнка П. В. Гісторыя беларускай літаратуры XX стагоддзя : у 4 т. / НАН Беларусі, Аддзяленне гуманітарных навук і мастацтваў, Інстытут літаратуры імя Я. Купалы. — 2-е выд. — Мінск, 2002. — Т. 2. — С. 657—672.

Клімуць Я. Мрый Андрэй (Андрэй Антонавіч Шашалевіч) / Яраслаў Клімуць // Памяць : Краснапольскі раён : гісторыка-дакументальныя хронікі гарадоў і раёнаў Беларусі / [укладальнік Г. Л. Напрэў]. — Мінск, 2001. — С. 492—494.

Арлоў, У. А. Андрэй Мрый : прарок у сваёй Айчыне / Уладзімір Арлоў. — Мінск : Харвест, 2016. — 62, [2] с. : іл., партр., факсім. — (100 выдатных дзесячаў беларускай культуры).

Васючэнка, П. В. Летапісец шапялёўскай эпохі: Андрэй Мрый / П. В. Васючэнка // Вяртаньня маўклівая споведзь : Постаці творцаў беларускай гісторыі ў кантэксте часу : [гісторыка-літаратурны зборнік] / У. Казбярुक, Т. Казакова, І. Саверчанка [і інш.]. — Мінск : Вышэйшая школа, 1994. — С. 225—235.

Драздова, З. У. Творчасць А. Мрыя і Л. Калюгі : стылявыя асаблівасці / З. У. Драздова ; [навуковы рэдактар В. П. Жураўлёў] ; Акадэмія навук Рэспублікі Беларусь, Інстытут літаратуры імя Я. Купалы. — Мінск : Беларуская навука, 1997. — 141, [2] с.

Лецка, Я. Р. Празорлінасць мастака / Я. Р. Лецка // Мрый, А. Творы : раман, апавяданні, нататкі. — Мінск : Мастацкая літаратура, 1993. — С. 3—14.

Мушынскі, М. І. Андрэй Мрый: На шляху да творчага самасцвярджэння. Да 115-й гадавіны з дня нараджэння пісьменніка / М. І. Мушынскі // Свайму часу і вечнасці : зборнік артыкулаў / М. І. Мушынскі ; [укладальнікі: Т. Ф. Мушынская, Т. М. Мушынская ; навуковы рэдактар І. В. Саверчанка] ; Нацыянальная акадэмія навук Беларусі, Цэнтр даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры, Інстытут літаратуразнаўства ім. Янкі Купалы. — Мінск : Беларуская навука, 2021. — С. 320—329.

Назараў, В. Ф. Тайнапіс Андрэя Мрыя : падтэкст рэалій у творчасці пісьменніка / В. Ф. Назараў ; [навуковы рэдактар П. В. Васючэнка] ; Нацыянальная акадэмія навук Беларусі, Цэнтр даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры, Інстытут літаратуразнаўства ім. Я. Купалы. — Мінск : Беларуская навука, 2016. — 358, [2] с., [2] л. іл.

Чыгрын, І. П. Андрэй Мрый: Спроба сатырычнай прозы / І. П. Чыгрын // Крокі: проза «Узвышша» / І. П. Чыгрын ; [рэдактар І. Я. Навуменка] ; Акадэмія навук Беларускай ССР, Інстытут літаратуры імя Я. Купалы. — Мінск : Навука і тэхніка, 1989. — С. 123—140.

Казлоў, А. С. Дакумент з жыцця : на прыкладзе рамана Андрэя Мрыя «Запіскі Самсона Самасуя» / Анатоль Казлоў // Польша. — 2022. — № 3. — С. 120—124.

Васючэнка, П. В. Андрей Мрый, его мир и его тень — странное создание Самсон Самосуй / Петро Васюченко // Неман. — 2018. — № 7. — С. 148—153.

3 верасня — 125 гадоў з дня нараджэння А. Мрыя (1893—1943), пісьменніка : бібліяграфічны спіс / складальнікі: В. Я. Асаёнак, Г. В. Брага, Т. І. Лагош ; рэдактар К. Д. Варанько // Новыя кнігі: па старонках беларускага друку. Даты беларускага календара (чэрвень — кастрычнік). — 2018. — № 5. — С. 22—24.

Мірошнікава, Т. У. Матэрыялы да ўрока па вывучэнні рамана Андрэя Мрыя «Запіскі Самсона Самасуя» : (10-ты клас) / Т. У. Мірошнікава // Беларуская мова і літаратура. Серыя «У дапамогу педагогу». — 2015. — № 12. — С. 18—19.

Навумчык, М. І. Тэставыя заданні па беларускай літаратуры для вучняў Х класа : Раман Андрэя Мрыя «Запіскі Самсона Самасуя» / М. І. Навумчык // Беларуская мова і літаратура. Серыя «У дапамогу педагогу». — 2015. — № 11. — С. 36—40.

Малиноўскі, А. Студзень / Алесь Малиноўскі // Польша. — 2015. — № 1. — С. 189—191.

Назараў, В. Мрый: вытокі вопыту / Валерый Назараў // Маладосць. — 2014. — № 11. — С. 93—106.

Корнева, А. П. Вывучэнне рамана Андрэя Мрыя «Запіскі Самсона Самасуя» : (урок-праект, 10 клас) / А. П. Корнева // Беларуская мова і літаратура. Серыя «У дапамогу педагогу». — 2013. — № 10. — С. 45—52.

Назараў, В. Андрэй Мрый: вораг савецкай улады? / Валерый Назараў // Роднае слова. — 2013. — № 10. — С. 7—10.

Назараў, В. Андрэй Мрый — збіральнік лексікі і фальклору / Валерый Назараў // Роднае слова. — 2013. — № 8. — С. 31—33.

Назараў, В. Мрый — публіцыст / Валерый Назараў // Маладосць. — 2013. — № 8. — С. 105—111.

Прушинская, Н. Андрэй Мрый на Севере в ссылке / Наталья Прушинская // Неман. — 2013. — № 8. — С. 162—166.

Казлоўскі, М. Аўтар іскрамётнага рамана : літаратурны сцэнарый, прысвечаны 120-годдзю пісьменніка Андрэя Мрыя (Шашалевіча) / М. Казлоўскі // Бібліятэка прапануе. — 2013. — № 6. — С. 6—8.

Жураўлёў, В. П. Духоўны суверэнітэт асобы і свабода выбару жыццёвых арыентацый : на матэрыяле твораў Я. Коласа, К. Чорнага, А. Мрыя, А. Твардоўскага, А. Платонава, Я. Замяціна / Васіль Жураўлёў // Полымя. — 2012. — № 11. — С. 155—163.

[змест](#)